

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de
Coloniæ Agrippinæ**

65. De æmulatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

si in nobis esset potestas, ob illam causam, propter quam tristamur, ut dicit Caiet. 2. 2. q. 36. ar. 2.

Secundò, quando malum, quod timemus, iuste ab illo inferendum est, tunc tritari de bono, malum est: v. g. Eligitur in iudicem homo rectus, qui vitia exterminabit, & castigabit malos iusta pœna, si quis ob timorem tritaretur de potestate illi concessa, malè faceret: quamvis enim liceat timere ipsum malum, non tamen licitum est ob timorem hunc, displicere, & tritari de bono illius; sicut neq; liceret ob id priuare illum tali bono. Huiusmodi autè tristitia, si esset ex consensu voluntatis pleno, & esset de magno bono, esset peccatum mortale, sicut inuidia, ut dicemus.

Tertiò, quando malum timemus, iniuste quidem inferendum, tamen non est nobis certum; tale malum prouenturum, sed leui suspitione colligimus; tunc talis tristitia est mala, sicut esset malum etiam, in tali casu priuare illum tali bono. Per hoc possumus iudicare in alijs multis casibus similiter.

De emulatione.

CAPVT LXV.

A Emulatio est tristitia de bono alterius, quatenus nos eo priuati sumus uti diximus. De hac autem tria etiam dicta sunt notanda.

Primum est, cum bona, quæ æmulamur, sunt spiritualia, & ad animæ salutem pertinentia, talis æmulatio sancta est & licita: ut, video hominem pœnitentem, deuotum, religiosum, contristor ex tali bono, non quia in illo sit, sed quia in me non est, hoc licet, immò laudatur à Paulo 1. Cor. 12. *æmulamini charismata meliora.* 1. Cor. 14. *sectamini charitatem, æmulamini spiritualia.*

Secundum, quando bona, de quibus tristamur, sunt temporalia: si nobis sunt proportionata, licitum est tritari, sicut etiam licitum esset desiderare talia: verb. gra. aliquis non habet, quo possit familiam sustinere, videt alios sibi æquales habere, tristatur de hoc, quia simili sustentatione priuatur, bonum hoc est.

Tertium, quando bona sunt temporalia, sed homini tali improportionata, tunc tritari bonum non est, sicut neq; desiderare; ut, si mediocri homo tristetur, quia non est Rex, quia

non est Papa, & hoc veniale est ex se. Quando autem appetitur in malum finem temporalia, tunc tristitia omnis mala est, & tantum peccatum, quantum est desiderium talium bonorū ob illum finem.

Indignatio autem est, qua tristamur de bono alicuius, quia indignus est tali bono: & hoc locum habet in temporalibus. Et attende, quod non loquimur, quando ista indignatio est contra iustitiam, & qui dolet ob hoc, dolet, quia iniustitia committitur, de hoc enim dicemus post; sed de eo qui dolet, quia videt huiusmodi temporalia collocata in hominibus indignis & non ob alium finem dolet. Huiusmodi indignatio, vt dicit S. Tho. & Caiet. loc. cit. si non aliud habet, quam quod dictum est, mala est, & ex se veniale; nam cum id, de quo dolet, nec sit malum culpæ, nec pœnæ, videtur quodammodo arguere Deū & dolere, quasi iniustitia sit ex parte datoris. Est ergo mala talis indignatio; & si prorumpat in id, quod Deum arguat, quod iniustus sit, & male distribuat, est grauißimum mortale peccatum & blasphemia. Hæc indignatio Psal. 36 reprehenditur, *Desine ab ira, inquit, & relinque furorem.* Si autem talis indignatio sit, quia mali abutuntur bonis, vel alio bono fine, iam ad aliam tristitiam pertinet hoc, vt dicemus.

De odio, inuidia, & tristitia bona.

C A P V T LXVI.

Tristitia, quæ ex odio procedit, iudicanda est ex ipso odio. Cum enim malum alicui volumus propter ipsum subiectum & personam, quæ inimica est nobis, tunc peccatum est; & si malum est graue, & odium ex libera voluntate, mortale est, secus, veniale. Simili modo se habet huiusmodi tristitia, quæ, si de bono graui, & ex libertate sit, mortale est, secus autem, veniale. Inuidia autem secundum S. Tho. & omnes Doctores ex genere suo mortale est, & de facto est mortale, si duæ adsint conditiones.

Vna est, cum est voluntatis consensus: sæpè enim solum est quidam motus in parte sensitua, aut voluntate, sed subitus, & ferè naturalis, quo homo tristatur de bono æqualis; & tunc ad summum, est veniale: nam mortale exigit voluntatis plenum consensum.

Altera est, quod bonum, de quo tristamur, sit graue: cum

enim